

Ευτυχισμένη οικογένεια

Σύγχρονη ανατροφή των παιδιών
με τις αρχές του Ρούντολφ Ντράικωρς

Theo και J. Schoenaker / John M. Platt

Περιεχόμενα

A. Η θεωρία	7
Η ελπίδα.....	7
Η πρωταρχική ανάγκη των ανθρώπων.....	10
Ο στόχος της ανατροφής των παιδιών	11
Η χαμένη εξουσία.....	13
Τιμωρία και επιβράβευση.....	17
Τα λάθη μας = Η άγνοιά μας	19
Η παγίδα της εσφαλμένης καθοδήγησης.....	20
Τι μαθαίνουμε από την πείρα μας;.....	22
Περισσότερα για την αίσθηση του να ανήκεις σε ένα σύνολο.....	28
Τα παιδιά σχηματίζουν τη δική τους γνώμη	34
Οι τέσσερις άμεσοι στόχοι που επιδιώκουν τα παιδιά με την ενοχλητική συμπεριφορά.....	37
Η δομή της οικογένειας.....	42
B. Οι μέθοδοι	61
Χρόνος και ευθύνες.....	61
Ενθάρρυνση: Η βασιλική οδός για την επιτυχημένη ανατροφή.....	64
Το οικογενειακό συμβούλιο	87
Τα παιδιά μαθαίνουν από τις συνέπειες.....	92
Περιορισμένες δυνατότητες επιλογής.....	103
Άννα και Γιόχαν: «Τα κατάφεραν!».....	113
Γ. Η πράξη	117
Αφήστε όρθιο τον Πυλώνα Α.....	117
Μην αφήνετε τα πράγματα στη μέση – τέσσερις σημαντικοί κανόνες.....	119

Η ώρα του ύπνου	121
Στο κρεβάτι των γονέων	124
Το πρωινό ξύπνημα και το ξυπνητήρι.....	125
Η ώρα του πρωινού	128
Άρρωστος για να γλιτώσει το σχολείο	130
Το κολατσιό –βλέπε: Η αφηρημάδα.....	132
Τα μαθήματα για το σπίτι.....	132
Η τηλεόραση	139
Προβλήματα την ώρα του φαγητού.....	141
Το πιπίλισμα	145
Τάξη: «Συμμάζεψε τα πράγματά σου!».....	147
Τσακωμοί και μάχες	148
Όταν ο μικρότερος εκνευρίζει τον μεγαλύτερο.....	154
Μερικές χρήσιμες συμβουλές	156
Προσφορά στην οικογένεια	158
Νυχτερινή ενούρηση	164
Το παιδί που κλαίει	173
Το τραύλισμα.....	175
Εκρήξεις θυμού	180
Τα ψέματα.....	182
Κλοπή.....	185
Τα χρήματα.....	187
Ναρκωτικά.....	193

Η εκμάθηση της τεχνικής της ενθάρρυνσης – Schoenaker Konzept®.....	197
Εκμάθηση της τεχνικής της ενθάρρυνσης για γονείς.....	198

Συνιστώμενη βιβλιογραφία	199
---------------------------------------	------------

Άλλα βιβλία των συγγραφέων	201
---	------------

Σχόλια για το βιβλίο από τον Φραντς-Γιόζεφ Μορ.....	203
--	------------

A. Η θεωρία

*Τρία πράγματα μας έχουν απομείνει από τον
Παράδεισο: Τα άστρα, τα άνθη και τα παιδιά.*

Δάντης

Η ελπίδα

Πιστεύουμε ότι διαβάζετε αυτό το βιβλίο επειδή θέλετε να είστε καλοί γονείς. Επίσης πιστεύουμε ότι σε κάθε περίπτωση κάνετε το καλύτερο που μπορείτε με βάση τις δυνατότητες που έχετε. Φυσικά και μπορεί την επόμενη κιόλας στιγμή ή ένα λεπτό αργότερα να ξέρετε ότι αυτό που κάνατε ήταν λάθος. Τη στιγμή εκείνη όμως που αντιδράτε ή πρέπει να πάρετε μια βιαστική απόφαση ή σας κυριεύουν δυνατά συναισθήματα, εκείνη τη στιγμή ακριβώς παίρνετε την καλύτερη απόφαση με βάση τις περιορισμένες επιλογές που έχετε. Επίσης, μπορείτε να είστε βέβαιοι ότι εάν κάποιος βρισκόταν στην ίδια κατάσταση εξωτερικά και εσωτερικά, θα έπαιρνε ακριβώς τις ίδιες αποφάσεις.

Δυστυχώς δεν έχουμε τη δυνατότητα να είμαστε σε κάθε περίπτωση όπως θα προτιμούσαμε. Στα ζητήματα ανατροφής αποφασίζουμε ανάλογα με τις δυνατότητες που έχουμε τη δεδομένη στιγμή ή ανάλογα με το τι θεωρούμε σωστό με βάση τις επιλογές που έχουμε. Εάν είχαμε περισσότερες επιλογές, θα εντοπίζαμε περισσότερες εναλλακτικές λύσεις και θα καταλήγαμε ίσως σε διαφο-

ρετική απόφαση. Από την άλλη βέβαια... η ανατροφή του παιδιού αντικατοπτρίζει και τη δική σας προσωπικότητα. Σε τελική ανάλυση δεν ευθύνεστε που γίνατε αυτό που είστε. Δεν επιλέξατε εσείς τους γονείς σας, ούτε τον τρόπο που σας ανάθρεψαν. Έτσι συνεισφέρατε στον γάμο σας την άποψη που ήδη είχατε για τους ανθρώπους, την ανατροφή, το καλό και το κακό, τη σεξουαλικότητα, τις επιδόσεις κ.λπ. Είστε αυτό που είστε και κινείστε όσο καλύτερα μπορείτε με βάση τις δυνατότητες που έχετε. Δεν έχετε πάντοτε τη δυνατότητα να συμπεριφερθείτε ως ιδανικοί γονείς.

Το παρόν βιβλίο θα σας δώσει περισσότερες δυνατότητες επιλογής έτσι ώστε την επόμενη φορά που θα βρεθείτε ακόμη και σε γνωστές καταστάσεις να μπορέσετε να αντιδράσετε διαφορετικά απ' ό,τι μέχρι σήμερα. Κάποιες φορές θα τα καταφέρετε καλύτερα' άλλες πάλι, όχι. Είναι αδύνατον να κατευθύνουμε σε κάθε περίπτωση τα πάντα όπως εκ των υστέρων θα θέλαμε να έχουν γίνει. Μη στεναχωριέστε εάν τα παιδιά σας δεν εξελίσσονται όπως θα θέλατε εσείς. Σε τελική ανάλυση το πιο πιθανόν είναι ότι ούτε εσείς βγήκατε όπως ακριβώς ήθελαν οι γονείς σας, αλλά παρόλα αυτά κάτι καταφέρατε στη ζωή σας.

Εδώ θα σας προσφέρουμε μια ελπιδοφόρα προσέγγιση για την ανατροφή των παιδιών. Μέσα από πολλές πραγματικές καταστάσεις σας δείχνουμε τι μπορείτε να κάνετε διαφορετικά όταν η τωρινή σας συμπεριφορά δεν αποφέρει τους καρπούς που θα θέλατε. Δεν υπάρχει πανάκεια για κάθε περίπτωση, υπάρχουν όμως ιδέες που θα σας βοηθήσουν να σκεφτείτε πώς θα συνεχίσετε. Χρειάζεστε ιδέες, όχι συνταγές επιτυχίας. Εάν σας αρέσει κάποια ιδέα μη φτάνετε σε σημεία υπερβολής. Καθίστε

πρώτα με ηρεμία και παρατηρήστε εάν όσα μαθαίνετε από αυτό το βιβλίο ισχύουν και στην πραγματικότητα. Στη συνέχεια κάντε αυτό που εσείς αντιλαμβάνεστε για σωστό. Έτσι θα σταματήσετε να έχετε πια ως γνώμονα αυτό που λένε ή κάνουν οι άλλοι.

Είναι φθινόπωρο, κάπου στα βάθη του Καναδά. Ένας λευκός έποικος προετοιμάζεται για τον χειμώνα και πηγαίνει να κόψει ξύλα νωρίς το πρωί στο δάσος. Γύρω στο μεσημέρι περνάει από εκεί ένας Ινδιάνος.

«Ε! Ινδιάνε! Πώς θα είναι ο χειμώνας φέτος;» τον ρωτάει ο έποικος.

«Αρκετά κρύος!» απαντάει ο Ινδιάνος.

Ο έποικος αποφασίζει λοιπόν να κόψει ακόμη περισσότερα ξύλα. Πριν βραδιάσει, ο Ινδιάνος ξαναπερνάει από το ίδιο σημείο.

«Πώς θα είναι ο χειμώνας;» τον ξαναρωτάει ο έποικος.

«Πολύ, πολύ κρύος!» λέει ο Ινδιάνος.

Ο έποικος αρχίζει ν' ανησυχεί με την απάντηση αυτή και γι' αυτό αποφασίζει να πάει το επόμενο κιόλας πρωί πάλι στο δάσος για να κόψει ξύλα. Πριν βραδιάσει, και αφού έχει κόψει ένα σωρό ξύλα, περνάει και πάλι ο Ινδιάνος.

«Ινδιάνε, τι νέα για τον καιρό;»

«Μεγάλη, πολύ μεγάλη παγωνιά!» απαντάει ο Ινδιάνος. «Ο χειρότερος χειμώνας στην ανθρώπινη ιστορία.»

«Και πώς το ξέρεις εσύ;» ρωτάει ο έποικος.

«Λοιπόν», απαντάει ο Ινδιάνος «όταν ο λευκός κόβει τόσο πολλά ξύλα, ο χειμώνας είναι πάντα πολύ, πολύ κρύος».

Η πρωταρχική ανάγκη των ανθρώπων

Ο σύγχρονος τρόπος ανατροφής βασίζεται στην ατομική ψυχολογία των Άλφρεντ Άντλερ και Ρούντολφ Ντράικωρς. Ο Άλφρεντ Άντλερ (1870-1937) υπήρξε ο θεμελιωτής αυτής της σχολής της ψυχολογίας και ο Ρούντολφ Ντράικωρς (1897-1972) ήταν ένας από τους σπουδαιότερους μαθητές του. Η ατομική ψυχολογία είναι μια από τις μεγάλες σχολές ψυχολογίας που επηρέασε τον δυτικό τρόπο σκέψης. Η φιλοσοφική ιδέα, τα θεραπευτικά μοντέλα και η έννοια της παιδαγωγικής, αν και διαμορφώθηκαν στις δεκαετίες του 1920 και του 1930, ισχύουν ακόμη και είναι απαραίτητα όσο ποτέ άλλοτε. Οι μέθοδοι ανατροφής του Ρούντολφ Ντράικωρς έχουν διαδοθεί σε όλον τον κόσμο από το πρώτο σε πωλήσεις βιβλίο του *Το παιδί, μια νέα αντιμετώπιση*¹ και εφαρμόζονται με επιτυχία σε πολλές οικογένειες. Ίσως ενθουσιαστείτε και εσείς από αυτόν τον δοκιμασμένο, γεμάτο σεβασμό, δημοκρατικό τρόπο ζωής.

Κεντρική θέση της ατομικής ψυχολογίας είναι ότι *ο άνθρωπος αποτελεί κοινωνικό όν*. Το αίσθημα ικανοποίησης, η ευτυχία, η επιτυχία και η υγεία του ανθρώπου εξαρτώνται από τις επιτυχημένες κοινωνικές του σχέσεις. Οι κοινωνικές σχέσεις αναπτύσσονται μέσα από τα καθήκοντα της ζωής, δηλαδή την *αγάπη*, την *εργασία* και τη *συμβίωση*. Το καθήκον της *αγάπης* περιλαμβάνει τη σχέση με τον σύντροφο, τους γονείς και τα παιδιά μας. Το καθήκον της *εργασίας* μάς φέρνει αντιμέτωπους με τις σχέσεις που αναπτύσσουμε με τους προϊστάμενους και τους συναδέλφους μας, αλλά και με το ερώτημα του πόσο

¹ Ρούντολφ Ντράικωρς: *Το παιδί, μια νέα αντιμετώπιση* (Children: The challenge), μετάφ.: Ιουλία Καββαδά, εκδ. Γλάρος 1979.

ικανοί είμαστε να κάνουμε τη δουλειά μας με όλη μας την ψυχή και όταν σχολάμε να την αφήνουμε και πάλι στην άκρη, για να είμαστε έτοιμοι να δοθούμε στα καθήκοντα της «αγάπης» και της «συμβίωσης». Το καθήκον της *συμβίωσης* περιλαμβάνει όλες τις κοινωνικές σχέσεις που δεν ανήκουν στα καθήκοντα της «αγάπης» και της «εργασίας». Περιλαμβάνει τις σχέσεις με τους γείτονες, τους φίλους και τους συντρόφους μας, καθώς και τις σχέσεις που αναπτύσσουμε στις συλλογικές δραστηριότητες, δηλαδή με όλους γενικά τους ανθρώπους που συναντάμε κάποια στιγμή στη ζωή μας. Βέβαια στην ατομική ψυχολογία η έννοια της «συμβίωσης» είναι ευρύτερη από ό,τι θα περίμενε κανείς με την πρώτη ματιά. Δεν αφορά μόνο την ανθρώπινη κοινωνία, αλλά περικλείει και τη σχέση που αναπτύσσει ένα άτομο με τη γη, το φυτικό και το ζωικό βασίλειο. Μέσα από την εκπλήρωση αυτών των καθηκόντων ο άνθρωπος ανακαλύπτει το νόημα της ζωής. Συνεπώς, εύκολα αντιλαμβάνεται κανείς ότι εάν δεν εκπληρώσουμε με ικανοποιητικό –δηλαδή κοινωνικά χρησιμο- τρόπο τα καθήκοντα της ζωής, μπορεί να αποτελέσουν πηγή δυστυχίας, κοινωνικών προβλημάτων, αταξίας και ασθένειας.

Ο στόχος της ανατροφής των παιδιών

Οι πρωταρχικές αυτές ιδέες καθορίζουν και τον *στόχο της ανατροφής των παιδιών*. Τα παιδιά πρέπει να γίνουν θαρραλέοι, ικανοί και συνεργάσιμοι ενήλικες. Πρέπει να μάθουν να αναλαμβάνουν ευθύνες και να τηρούν την τάξη. Πρέπει να γίνουν υπομονετικά και φιλικά άτομα, ικανά να αντέχουν σε διάφορες καταστάσεις, να διαχειρίζονται σωστά τα χρήματά τους, να κατανέμουν τον χρόνο τους, να ενθαρρύνουν τον εαυτό τους όσο και τους άλλους και

να πιστεύουν στην ισότητα. Οι στόχοι αυτοί δεν είναι υπερβολικά υψηλοί για τον κόσμο του αύριο. Για να επιτευχθούν χρειάζεται αφενός τα παιδιά να νιώθουν ότι ανήκουν κάπου και αφετέρου μια παιδαγωγική μέθοδος που να θέτει αυτούς τους στόχους από την αρχή. Εάν ωστόσο τα παιδιά δεν αισθάνονται ότι ανήκουν κάπου, ακόμη και οι καλύτερες παιδαγωγικές μέθοδοι δεν θα έχουν απολύτως κανένα αποτέλεσμα. Αντίθετα, εάν μπου τα θεμέλια στην παιδική ηλικία, τα παιδιά θα μπορέσουν να αντιμετωπίσουν ως ενήλικες πια με επιτυχία τα τρία καθήκοντα της ζωής. *Αυτό είναι που χρειάζονται οι άνθρωποι: Το αίσθημα ότι ανήκουν κάπου.*

Υπό φυσιολογικές συνθήκες, τα παιδιά από τη στιγμή που γεννιούνται αισθάνονται ότι ανήκουν αρχικά στη μητέρα τους και αργότερα στην οικογένεια. Σε ιδανικές συνθήκες, μέσα από την επίδραση που έχει η ενθαρρυντική στάση που ακολουθούμε κατά την ανατροφή, η αίσθηση αυτή μεταφέρεται στην ομάδα του νηπιαγωγείου, της σχολικής τάξης και του συλλόγου και καταλήγει να περιλαμβάνει όλη την ανθρωπότητα. Αντίθετα, τα παιδιά και οι ενήλικες αισθάνονται ότι δεν ανήκουν κάπου εάν τους απορρίπτουν, τους υποτιμούν, τους κακομαθαίνουν ή τους τιμωρούν. Στην περίπτωση αυτή μιλάμε για *αποθαρρυσμένα άτομα*. Σε ό,τι αφορά τα παιδιά, *τα αποθαρρυσμένα παιδιά είναι ενοχλητικά παιδιά*. Αυτός είναι ο λόγος που στο μεγαλύτερο μέρος του βιβλίου ασχολούμαστε με το ερώτημα «πώς μπορούμε να ενθαρρύνουμε τα παιδιά μας έτσι ώστε, ως μελλοντικοί ενήλικες, να μπορέσουν να οργανώσουν αποτελεσματικά τα καθήκοντα της ζωής τους».

Η χαμένη εξουσία

Υπήρξαν εποχές –και αναμφίβολα το γνωρίζετε– που η ανατροφή των παιδιών ήταν πιο εύκολη. Με τους δύο παγκόσμιους πολέμους όμως άλλαξαν πολλά πράγματα σε ολόκληρο τον κόσμο. Οι άντρες χρειάστηκε να εγκαταλείψουν τις γυναίκες και τις οικογένειές τους και όταν μετά τον πόλεμο επέστρεψαν στα σπίτια τους, δεν μπόρεσαν να ξαναπάρουν την παλιά τους θέση. Οι γυναίκες στη Γερμανία, τις ΗΠΑ, τον Καναδά, την Αγγλία, τη Ρωσία και σε όλον τον υπόλοιπο κόσμο είχαν μάθει να σηκώνουν τα μανίκια και να τα βγάζουν πέρα αναγκαστικά μόνες τους τόσο με την ανατροφή των παιδιών, όσο και με όλες τις υπόλοιπες δουλειές. Έτσι, μετά την επιστροφή των αντρών τους δεν δέχτηκαν να υποταχθούν ξανά και να γυρίσουν στις κουζίνες τους. Η διαδικασία προς την αφύπνιση και την αυτογνωσία, αλλά και η απαίτηση της γυναίκας για ισότητα είχε προχωρήσει ήδη σε πολύ μεγάλο βαθμό. Ο Ρούντολφ Ντράικωρς πιστεύει ότι έτσι όπως έχασε ο άντρας την εξουσία πάνω στη γυναίκα έχασαν και οι δύο γονείς την εξουσία πάνω στο παιδί. Βέβαια η πορεία προς την ισότητα δεν σταματά εκεί. Ισότιμοι δεν είναι μόνο οι άντρες με τις γυναίκες, οι έγχρωμοι με τους λευκούς, οι εργοδότες με τους εργαζομένους, οι ντόπιοι με τους αλλοδαπούς. Ισότιμοι είναι και οι ενήλικες με τα παιδιά. Ομάδες που παλαιότερα ήταν σε κατώτερη θέση προωθούν πια την ισότητα στην καθημερινή ζωή. Αν και η ιδέα αυτή επικρατεί σταδιακά, μας λείπουν ακόμη οι ολοκληρωμένες μέθοδοι και η παράδοση που θα μας βοηθήσουν να συναναστραφούμε ισότιμα με τους άλλους ή, στη δική μας περίπτωση, να βρούμε τον σωστό δρόμο στην ανατροφή των παιδιών μας.

Στις μέρες μας, η ανατροφή των παιδιών αποτελεί εξαιρετικά δύσκολη υπόθεση, για να μπορέσει να τη διεκπεραιώσει κανείς χωρίς λάθη. Πολλοί νέοι γονείς διαισθάνονται σωστά ότι η κατάσταση έχει αλλάξει, ενώ παράλληλα αναγνωρίζουν ότι δεν μπορούν να αναγκάζουν πια τα παιδιά να υπακούουν με την πίεση, την κριτική, την τιμωρία και τον έλεγχο. Καθώς όμως δεν ξέρουν πώς να συμπεριφερθούν με τρόπο που να ταιριάζει στη σημερινή δημοκρατική εποχή, παραχωρούν υπερβολική ελευθερία και καταλήγουν σκλάβοι των παιδιών τους. Στη μάχη που προκύπτει για την εξουσία, οι γονείς χρησιμοποιούν τις παλιές αναποτελεσματικές μεθόδους της επιβράβευσης, της τιμωρίας, του ελέγχου και της άσκησης εξουσίας. Στο τέλος συνειδητοποιούν ότι είναι ανίσχυροι και αναγκάζονται να παραδεχτούν ότι δεν εξουσιάζουν πια τα παιδιά τους.

Οι γονείς μπορεί να νιώθουν σαν χαμένοι όταν τα παιδιά δεν θέλουν να σηκωθούν, να ντυθούν, να πλύνουν τα δόντια τους, να φάνε και να διαβάσουν' όταν επιστρέφουν αργά στο σπίτι ή αρνούνται να κάνουν τα μαθήματά τους. Η τιμωρία και η επιβράβευση μπορεί να τους βοηθούν να τα βγάλουν πέρα εκείνη τη στιγμή, πολύ σπάνια όμως η κατάσταση βελτιώνεται ουσιαστικά. Ακόμα μεγαλύτερη αμηχανία αισθάνονται οι γονείς όταν στο παιχνίδι μπαίνουν τα ψέματα, οι κλοπές ή η χρήση ναρκωτικών. Τέτοιες συμπεριφορές οδηγούν σε μια συνεχή μάχη εξουσίας ή σ' έναν κύκλο εκδίκησης μεταξύ γονέων και παιδιών. Όσο κι αν εξοργίζονται οι γονείς πρέπει να παραδεχτούν ότι «έχουν χάσει πια την εξουσία πάνω στα παιδιά τους και ότι οι μάχες εξουσίας που δίνουν μαζί τους είναι χαμένες από χέρι».

Έχουμε συνηθίσει να χρησιμοποιούμε την *τιμωρία* και την *επιβράβευση* όταν συναναστρεφόμεστε με παιδιά και με υφιστάμενούς μας. Το σύστημα αυτό έχει τις ρίζες του στο παρελθόν, έχει χάσει όμως πια την επίδρασή του ως μέθοδος διαπαιδαγώγησης. Σήμερα τα παιδιά δεν αντιμετωπίζουν την *επιβράβευση* ως τιμή αλλά ως δικαίωμά τους.

Ένα φιλικό μας πρόσωπο είχε μια ιδιαίτερα διδακτική εμπειρία σχετικά με τη ματαιότητα της επιβράβευσης. Κάποια στιγμή, αποφάσισε να δίνει στην εφτάχρονη κόρη του Ιουλία 15 λεπτά του ευρώ κάθε ημέρα που θα τακτοποιούσε το δωμάτιό της. Η ιδέα άρεσε στη μικρή και ήταν πολύ χαρούμενη που θα μπορούσε να αυξήσει το ποσό στον κουμπαρά της. Αυτό κράτησε όμως μόνο δύο εβδομάδες. Ένα πρωί η Ιουλία μπήκε στο υπνοδωμάτιο και είπε στον πατέρα της ότι από εκεί και πέρα ήθελε 25 λεπτά για να συμμαζεύει το δωμάτιό της, επειδή στο διάστημα αυτό είχε αποκτήσει πείρα και συμμαζεύε πια πολύ καλύτερα απ' ό,τι στην αρχή. Ο πατέρας το δέχτηκε μέχρι που μια μέρα διαπίστωσε ότι η μικρή δεν είχε συμμαζέψει το δωμάτιό της και ότι αυτό προφανώς δεν την ενοχλούσε καθόλου. «Ιουλία, σήμερα δεν θα πάρεις τα 25 λεπτά, γιατί δεν συμμαζέψες το δωμάτιό σου», της είπε ο πατέρας μόλις συγκρατώντας τα νεύρα του. «Α, μάζεψα ήδη αρκετά χρήματα», απάντησε η Ιουλία υπεροπτικά «δεν χρειάζομαι πια τα 25 λεπτά».

Ο πατέρας εξοργίστηκε και θύμωσε πολύ, καθώς συνειδητοποίησε ότι το σύστημα επιβράβευσης που εφάρμοσε ήταν σκέτη αποτυχία.

Υπάρχει άλλη μια παγίδα που συνδέεται με το σύστημα της επιβράβευσης: τα παιδιά μαθαίνουν πολύ γρήγορα ότι πρώτα πρέπει να κάνουν κάποια αταξία, για να κερδί-

σουν στη συνέχεια κάποια επιβράβευση. Κάποτε δουλεύαμε με ένα ευφυέστατο παιδί που πήγαινε στο γυμνάσιο². Είχε φτάσει στο σημείο να κινδυνεύει να τον αποβάλουν από το σχολείο. Όταν συγκρίναμε τους βαθμούς που είχε στις τέσσερις τελευταίες τάξεις, διαπιστώσαμε ότι ενώ είχε χαμηλούς βαθμούς στη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, λίγο πριν το τέλος της χρονιάς έπαιρνε σχετικά καλούς βαθμούς. Τον ρωτήσαμε εάν μπορεί να μας το εξηγήσει αυτό και εκείνος μας απάντησε: «Όταν κινδύνευσα να μείνω στη δεύτερη τάξη, αναγκάστηκα να ζοριστώ αρκετά για λίγο διάστημα, επειδή οι γονείς μου υποσχέθηκαν ότι θα μου έπαιρναν το πρώτο μου αγωνιστικό ποδήλατο, εάν έβγαζα καλύτερους βαθμούς. Έτσι ξαναπήρα καλούς βαθμούς και απέκτησα το ποδήλατο. Στην επόμενη τάξη έκανα πάλι ακριβώς το ίδιο. Απλώς άφησα τα πράγματα να πηγαίνουν από το κακό στο χειρότερο και όταν οι γονείς μου άρχισαν να ανησυχούν μού υποσχέθηκαν ότι θα μου πάρουν το πρώτο μου μηχανάκι. Τότε ξαναστρώθηκα στο διάβασμα και πέρασα την τάξη».

Από συζητήσεις και ομιλίες τόσο στο συμβουλευτικό μας ιατρείο όσο και σε σχολεία, αλλά και από άλλους ακροατές, διαπιστώνουμε ξανά και ξανά ότι η ιστορία που αναφέραμε παραπάνω δεν αποτελεί την εξαίρεση στον κανόνα. Τα παιδιά έχουν αρχίσει να καταλαβαίνουν ότι μπορούν να περνούν καλά εάν εφαρμόσουν την αρχή: «Δεν κάνω τίποτα, εκτός εάν είναι να κερδίσω κάτι».

² ΣτΜ: Το γυμνάσιο (Gymnasium) είναι εννεατάξιο σχολείο δευτεροβάθμιας εκπαιδευτικής βαθμίδας στο γερμανικό εκπαιδευτικό σύστημα. Η πρωτοβάθμια έχει τέσσερις τάξεις.

*«Εάν οι τιμωρίες, το ξύλο, οι κατσάδες, οι φωνές
βοηθούσαν, εγώ θα έμενα χωρίς δουλειά.»*

(Τζον Μ. Πλατ³)

Τιμωρία και επιβράβευση

Στη σημερινή εποχή, τα παιδιά που τιμωρούνται ξεκινούν σχεδόν πάντα έναν αγώνα εξουσίας. Μέσα τους έχουν την υποσυνείδητη πεποίθηση ότι η τιμωρία δεν αποτελεί πια μέθοδο ανατροφής αλλά είναι άδικη και έρχεται σε αντίθεση με την αρχή της ισότητας. Δεν αποδέχονται ότι οι παιδαγωγοί έχουν την εξουσία να τιμωρούν. Τα παιδιά απαιτούν να τους συμπεριφέρονται με σεβασμό, να συζητούν μαζί τους και να συμμετέχουν στις αποφάσεις που λαμβάνονται. Όταν χτυπάς το παιδί σου, θα σου ανταποδώσει αργά ή γρήγορα το χτύπημα, με τον έναν ή τον άλλον τρόπο, δηλαδή σωματικά ή ψυχολογικά.

Ως μέθοδοι, η τιμωρία και η επιβράβευση έχουν χάσει την αποτελεσματικότητα που είχαν κάποτε. Το σημαντικότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε σήμερα με τις τιμωρίες είναι ότι τα παιδιά θεωρούν ότι εφόσον οι γονείς έχουν το δικαίωμα να τους επιβάλλουν τιμωρίες, έχουν και εκείνα το δικαίωμα να τιμωρούν τους γονείς τους. Το γεγονός αυτό οδηγεί τελικά σε μάχες εξουσίας και σε έναν κύκλο εκδίκησης από τον οποίον κανείς δεν βγαίνει νικητής. Στην οικογενειακή συμβουλευτική βλέπουμε οικογένειες να διαλύονται ακριβώς επειδή εμπλέκονται σε τέτοιες διαμάχες, αλληλοτιμωρούνται και ο καθένας δοκιμάζει τα πάντα προκειμένου να κερδίσει. Πολλοί γονείς εξακολουθούν να πιστεύουν ότι εάν οι τιμωρίες

³ ΣτΜ: Ο John M. Platt (1840-1919) ήταν Καναδός γιατρός και πολιτικός.

Τα προβλήματα που παρουσιάζονται στην καθημερινότητα μιας οικογένειας –οι αταξίες των παιδιών, οι υπερβολικές ώρες που παρακολουθούν τηλεόραση, οι αρμοδιότητες μέσα στο σπίτι, οι καβγάδες ανάμεσα στα αδέρφια, οι ώρες ύπνου και οι ώρες επιστροφής στο σπίτι– δεν είναι άλυτα.

Ο μεγαλοφυής ψυχολόγος και παιδαγωγός Ρούντολφ Ντράικωρς δημιούργησε ένα απλό μοντέλο για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που παρουσιάζονται στην καθημερινότητα μιας οικογένειας, και η αποτελεσματικότητα αυτού του μοντέλου αποδεικνύεται συνεχώς στην πράξη. Το μυστικό του βρίσκεται στην πεποίθηση ότι το παιδί θέλει να είναι ισότιμο άτομο, να το αναγνωρίζουν, να του επιτρέπουν να προσφέρει στην οικογένεια και το σχολείο του, να μπορεί να αισθάνεται μέρος της κοινότητας μέσα στην οποία ζει. Η τέχνη της συναναστροφής με τα παιδιά είναι η ικανότητα του γονιού να χρησιμοποιεί τους κατάλληλους πόρους και –με την εμπιστοσύνη που θα δείξει στις ικανότητες του παιδιού– να δημιουργήσει μια χαλαρή και καλή σχέση μαζί του.

Οι συγγραφείς, με πολλά παραδείγματα που αντλούν από την καθημερινότητα της σημερινής οικογένειας, δείχνουν πώς μπορούν να γίνουν πράξη όλα αυτά. Με τις συγκεκριμένες συμβουλές που δίνουν, ενθαρρύνουν τους γονείς να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που παρουσιάζονται στην ανατροφή των παιδιών τους.

 **ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΚΛΕΙΔΑΡΙΘΜΟΣ**

Δοροκοί 4, Σταθμός Λαρίσης, 10440 ΑΘΗΝΑ, Τηλ. 210-5237635
info@klidarithmos.gr www.klidarithmos.gr
www.facebook.com/klidarithmos.gr

ISBN 978-960-461-476-9

9 789604 614769